

ህዝቢ ምንጩ ስልጣንን ሕጋውነት-መንግስትን

ሕሰብ አስተዳዳሪ ተማራመር ተባራብር

ሰላም ከመይ ቀኒኹም ተኸታተልቲ ወይብ/ሳይታት፤ ሎሚ ዘቕርበልኩም ዘተ፤ እዚ ብዘይ(Tolerance) ተጻዋወርነት/ተአ-ዓጋስነት፤ ኣብ ኩሉ መራኸቢ ቡዙሃን ኑሁር ሞነተታት ብፍላይ ክኣ ኣብ ሶቹአል ሚዲያ ሕርቃንን ነድሪ ዝተሓዘሉ ክትዕ ይካየድ ቀንዩን ዘሎን፤ ንጉዳዩ ኤርትራዊ እንታይ ተረኸብ ኣበይ እዩ እቲ ጸገም፤ እቲ ዘካትዕ ዘሎ ኣርእስቲ **ፈደረሽን ኮንፈደረሽን**፤ ዝብል ስለ ዝኾነ ብወገነይ እንታይ ማለት እዩ ኮንፈደረሽን፤ ፈደረሽን፤ ካብ ቃለ መዝገባ ዓለም-ለኽ ተሞርኩሲ ከገልጽ ኸፍትን እዩ።

ኮንፈደረሽን፡-ሓደ ስምረት/ሕብረት ብዓለምለኸዊ ሕገ ዝተፈልጠ፤ ኣብ ሞንጎ ነጻን ልእላውነት ዝውነና ሃገራት፤ ዝምስረትን፤ ሰረተ-እምነት ዘቀምጥን ኣብ ስርዓተ-ኮንፈደረሽን ዝካናወን ውዕል እዩ። ኮንፈደረሽን ናይ መንግስትታት፤ ሕጋውነት ብመሰረት ኣታሓሳስባ፤ ርክባትን፤ ኣህግራዊ፤ ዝምድናታትን ዘጥርዮን መሰረት፤ ኣባል ናይ ሑቡራት ሃገራት ከም ሓደ ኣካል ምስ ዝፍለጥን ይኸውን። ብሓጺሩ ሉሉላውያን ሃገራት ናይ ገዛእ ርእሰን መንግስቲ እና-ሃለወን ምእንቲ ናይ ሓባር ርብሓ ድማ ናይ ሓባር-ጥምር መንግስቲ ኮቐማ እንከለዋ እዩ። ኣብ ናይ ዓለም-ለኽ ሕገ ኮንፈደረሽን ክኣ ይምርኮሳ።

ፈደረሽን፡-ሓደ መልክዕ ናይ ዝተፋላለዩ ኣውራጃታት ሓቢርካ ንኹሉኻ ዝጠምር መንግስቲ እትጥቀሙሉ መሰርሕ እዩ። እዚ እትፈጥሮ ስርዓት ብሕገ-መንግስት ዓለም ዝፍለጥ፤ **ሓጋጊ-ኣካል፤ ፈጻሚ-ኣካል፤ ፈራዲ-ኣካል**፤ ብመሰረት ሕገ ፈደረሽን ዝቐወም ኣጋባብ ክካናወን ይኸእል።

ሓጺር ዕለተ-መዝጋባት ኣብታሪኽ ዓለማት፤ ክጠቐስ ኣፍቁድላይ፤ ኣብ ዘመናት ዝጀመረ 338-37 ቅ.ል.ክ. ዝቐመጠ ዝነበራ ስም **ጽንብራ** ኢሉ ዝዋህቦ ዝነበረ ምስ ግዜ **ፈደረሽን** ማለት ሲ ጸ-ኮዕ ዝምድና ኣብ ነንሕድሕድካ ምትሕግጋዝን ምትሕብባርን መልክዑ ብዝጸንዐ ክሕዝ ጀሚሩ። እዚ ዓይነት ምዕባለ ዝተጋህደ ብፍላይ ኣብ ምቕም ሕቡራት ሃገራት ኣመሪካ 1787 ፈደራላዊ ቅዋም ምስ ኣቐርጎም እዩ። ካብዚ ዝነቀለ ብፍላይ ኣብ 19 ክፍለ-ዘመን ኣብ ኤውሮጳ እውን ማዕባሉ፡ ብ1806/13 ኮንፈደረሽን ናይ ረኖ ሲዒቡ፤ 1815-16 ኣብ ትሕቲ ስልጣን ኣውስትሪያ ናይ ጀርመን ኮንፈደረሽን ዝጸዋዕ፤ 1848 ኮንፈደራሽን ሀልቨቲክ፤ 1867 ፈደረሽን ካናዳ፤ 1867 ኣርጀንቲና፤ 1857 መክሲኮ፤ 1891 ብራዚል። ኣብ 20 ክፍለ-ዘመን ክኣ ፈደራውያን መንግስታት ከም ኣውስትራልያ 1901፤ ኢንዲያ 1947፤ ፈደራላዊ ሃገረ ጀርመን 1947፤ መልክዕ ፈደራላዊ ብገለወገን ክኣ ኮንፈደራል ናይ ሕቡራት ሶቭየት 1922/1991 ይሕበር። እዚ ዝኣመሰለ ዓይነታት ፈደራላዊ ይኹን ኮንፈደራዊ ኣብ ዓለምና ካብ 3ይ ክፍለ-ዘመን ቅ.ል.ክ. ጀሚሩ ስጋብ እዚ እዋና ዝተፈተነን ዝፍተንን ስለ ዝኾነ ምፍላጡ ኣገዳስነት ኣለዎ። ከምቲ ኣቐዲመ ዝበልክዎ መንግስትታት በቢ ጠቕምታቶም ክዛመዱን ውዑላት ክኣትዉን ይኸእሉ እኳ እንተኾነ እቲ ውሕስነት ዝህብ ግን እተን ደሞክራሲያውያን ሃገራት ድልዎት ህዝብን ብውክልነተን ሓጋጊ ኣካል፤ ካቡሉ ፈጻሚ-ኣካል፤ ነጻ ዝኾነ ፈራዲ-ኣካል፤ ዘለወን ከተርጉምኦ ከለዎ ቀጻልነቱ የራጋግጽ። እዚ ስለ ዝኾነ ከም ኣፍልጦ ብዛዕባ **ፈደረሽን** ይኹን **ኮንፈደረሽን** ከህለወካ ጸገም ዘለዎ ኣይመስለንን ዝበልኩ፤ ኮይኑ ግን እዚ ኣርእስቲ እዚ ከም ትምህርቲ እንተዘይኮይኑ ምስ እዚ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ብፍላይ ኣብ፤ ኤርትራን ኢትዮጵያን ኣልዒልካ ክትዛረበሉ እዋኑ ዘይሓለወን፤ ነቲ ተታሒዙ ዘሎ ፍትሓዊ ቃልሲ ብምሉእ ሓይልኻ ኣብ ክንዲ ምድሃብ መገዳኻ ከስሕትን፤ ነዚ ድሮ ተራሓሒቐ ዘሎ ደምቦ ፍትሒ ኣብ ዘይግዝያዊ ኣርእስቲ/ዛዕባ ክካታዕ ምግባር ኣገደስነቱ እንታይ ኣድለየ ? መን እዩ ዘልዕሎ ዘሎ ? ንምንታይ ዝዓለመ ? ኣብ ምንታይ ጠቕምን/ባይታን ዝተመርኮሰ ? እዚን ካልኣት ሕቶታት ከተልዕል ዝድርኽ ኣረስቲ እዩ። ብፍላይ እቶም ሊቃውንቲ ማለት ሙሁራት ኣካላት ምስ ህዝብም ዘለዎም ርክብ፤ ኣብ ደምቦ ፍትሒ ክግበር ዘለዎ ስራሕ ኣወንዚፍጥም **ብስም ዋዕላ ህዝቢ ምስ ህዝቢ** እናበሉ ከዕደሙ ከለዉ እቲ *conserne* ተንካፊ/ኣታሓሳስባ ኣብ *demagogy* ሸሓጢ-ፖለቲካኝነት ከውድቐም ከምዝኾነ እል ይሓስቡሉ-ዶ ? እዚ ስለ ዝኾነ በዚ ናይ ሙሁራት ኣካላት ዘካይድዎ ዋዕላ/ዘተ ነቲ ኣብ ደምቦ ፍትሒ ዝዋሳእ ውልቀ-ዜጋ ይኹን ውድባት ብዛዕቡኡ ክጽሕፉን ግዚኡ ዘይሓለው ክብላን ተራእዮን፤ ከም ኣብነት ብ-ሓው ኣንቶንዮ ተስፋይ ዝጽሓፉ ኣገዳሲ ትኮይኑ ስለ ዝረኹብከዎ ገለ ክፋል ካብ ጸሓፊ ክደግም ኣፍቁድላይ።

ኣርእስቲ፡- ኣድላይነት ኮንፈደረሽንን እዋናዊ ኤርትራ ሕቶ ድዩ ወይ !

ጉዳይ **ፈደረሽንን፤ ኮንፈደረሽንን** ኣብ ኤርትራ ሕቶ ሓድሽ ኣይኮነን፤ ብፍላይ ክኣ ፈደረሽን ምስ ኢትዮጵያ ፍቱን መድሃኒት ዘለዎ ፕለቲካዊ ተምክሮ ህዝቢ ኤርትራ ስለ ዝኾነ ሕጂ-ኽ እንታይ ሓዲሽ ስለ ዝተረኸበ እዩ፤ ዝብል ሕቶ ክቅድም ይኸ እል። ኣብዚ ዝሓለፈ ዓሰርተ ዓመታት ዝተፋላለዩ ንኣሸቱን ዓባይትን፤ ምሁራትን ፖለቲከከኛታትን ብሓደ ጸግዒ ወይ ከውሊ ኮይኖም ብዛዕባ ኮንፈደረሽን ሓድነት ምስ ኢትዮጵያ ለይትን መዓልትን ኣብ ገጸት መራኸቢ ቡዙሃን ክዝርጉሑ ጸኒሖም እዮም።

ኣብ መጀመርያ 90ታት መራሒ ምልካዊ ስራዓት ህግደፍ ብጋዜጣ ኣዲስ ዘመን ብዛዕባ ፈደረሽን ምስ ኢትዮጵያ ሕቶ ኣብ ዝቐረበሉ፤ ጉዳይ ከይተነጻረ ፈደረሽን ንብሎ ካልእ ዶብ ክሊቲኤን ሃገራት ትርጉም ዘይብሉ ብርኪ ብማለት ዝገልጹ፤

ብተደጋጋሚ ብመጽሔት አፎይታን ሪፖርተርን ሕቶታት ቀሪቡ ተመሳሳሊ ዝሃበሉ ነበረ። ይኹን እምበር ቅድሚያ እዚ ብሂል እዚ ብታሕቲ ታሕቲ፡ ማለት ብዘይ ተሳትፎ ህዝቢ ነዊሕ ዝኸደ ጉዳይ ነበረ።ንመረዳእታ እዚ ዝሰብ ስምምዓት ነበረ።

ሀ) 27 መስከረም 1993 ሓበራዊ ኮሚሽን ሚኒስትራት ቀዳማይ ፕሮቶላዊ ስምምዓት ዝተበጽሑሉ

ለ) 5 ታሕሳስ 1993 ክሊቲኤን መንግስታት ዝተበጽሑ ስምምዓት መግለጺ አውጽኦ

ሐ) 19 ሚያዝያ 1995 25 ዓናቅጽ ዝሓዘ ቀዳማይ ኣብ ኣስመራ ካልኣይ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ክልቲኦም መራሕቲ ዝፈረምሉ ስምምዓት ተበጽሖ።እዚ ስምምዓት ነዊሕ ዝኸደ ኣብ ዝተፈልየ እዋን ገገለ ከም ጎረባብቲ ሃገራት ክህልወን ዝኸእል ስምምዓትን ምትሕግጋዝን ክኸወን ከሎ፣ ኣብ ገገለ ሸነኻቱ ህዝባዊ ውኸሳን ሰፊሕ ኣፍልጦ ኣብ ህዝቢ ክህሉ ዝግብኦ ምንጥሩ ዘይታሓትት ነበረ።እንተኾነ እቲ ስምምዓት ካብ ግዚያውነት ሓሊፉ ብመሰረት መግለጺ መራሕቲ ጃንዳ ህግደፍ ትርጉም ዘይብሉ ብርኪ ማለት ዶባት ክልቲኤን ሃገራት ዘይህልወሉ ደረጃ ስምምዓት ክብጻሕ ምኹኑ ዝኣንፈተ ጽቡቕ ዲሌት ምድጋፍ ዝመሰል ኮይኑ ህዝብና ኣብ ጋዜጣታት መጽሔታትን ኢትዮጵያ እዩ ኣንቢብዎ። እተን ጋዜጣታት ከም ጦብያ፣ኣዲስ-ዘመን፣እፎይታን ሪፖርተርን እየን።እዚ ምዕብል ዝበለ ግን ከኣ ንካልኣይ ግዜ ተምሳል ኮንፈረሽን ዝለዎ ስምምዓት፡

ሀ) ብዘይ-ኣፍልጦን ድሌት ህዝብን ዝተፈጸመ

ለ) እዋኑ ዘይሓለወ መስርሕን

ሎሚ ተመሊሹ ከም ሓዲሽ እዚ ሕቶ እንክልዓል እንከሎ፣ ኩሉ ዘይሰሕቶ ብቐዳምነት ዝመጽእ ሃለውት ህዝቢ ኤርትራ፣ በቲ ሓደ ሸነኽ ክኣ ህዝቢ ኢትዮጵያ ኮይኑ፣ ኣብዚ ጽንኩር ኩነታት ኣገዳስነት ኮንፈረሽንን እዋናዊ ሕቶ ኤርትራ ድዩስ ወይስ.....እናበለ ኣብ መዕጻዊ ጸገም ኤርትራ ብኮንፈረሽን ከምዘይኮነ፣እንታይ=ደኣ መሰረታዊ መሰላት መናባባሪ ሂወትን ምዃኑ ኣስሚሩሉ።

ሓቂ ህዝቢ ኤርትራ ዘድልዮ መሰሉ ምርካብ፣ብግዝኣተ ክማሓደር፣ካብ ጸልማት ናብ ብርሃን ክሳገር፣ ራህዋ ቅሳነት ክረከብ፣ ዲሞክራሲ ከስፋሕፍሕ፣ንይ ዝህ ስርሑ ኣሳሊጡ፣ቐዋማዊ ስርዓት ተኼሉ፣ ምስ ጎራባባቱ ማዕርነታዊን ሰላማዊን ዝምድናታት ክፍጥር፣ ኣብ ኣፍርቃ ኣብነትዉን ኣወንታዉን ግደ ክጻወት፣ ኣብ ዓለምና ከም ደሞክራሲያዊ ሃገር ግደኡ ክገብርን ብጠቕሚ ዝምስረት ዝምድናታት ከማዕብልን ኮይኑ ኑዑኡ ንምብጻሕ ቀዳምነታት ቃክሱ ይሰርዕ። ህዝቢ በቢዘለዎ ተጠርኒፉ ናይ ሓባር መስርሕ ፖለቲካን ማሕበራዊ ጉዳያትን ኣለልዩ ክውደብን ነተን ድሮ ተጠርኒፊን ዝንቃሳቐሳ ውድባት ሓቢረን ክሰርሓ ከምዘለወ ህዝቢ ጸቕጢ ብምግባር ንፍትሓዊ ቃልሲ ክቃላጥፍ ይኸእል። ሓቢርካ ምቅላስ ሰረት ናይ ዓወትን ለውጥን ምዃኑ ዘይሰሓት እኂ እንተኾነ ስጋብ እዛ እዋን እዚኣ ዘይተበጽሖ ሸቶ እዩ። ስለዚ ክኣ እዮም እቶም ኣርካናት ወይ ሊቃውንቲ ኩሉ ኣድህብኦም/ጸዕርም ህዝቢ ክጥርነፍን ውድባት ክኣ መኣዲ ዘተ ክኸፍታን ኢሂን ሚሂን ክባሃላን ብ-እንካን ሃባን ኣብ ስምምዓት ክበጽሓ ኮታ እቲ ናይ ብሓቂ ፈረረሽን ኣብ ደምብ ፍትሒ እዩ ዘድሊ ዘሎ። ስለዚ ካብ (demagogia politica)ሸሓጢ-ፖለቲካኝነት ወጺእና በቲ ቁኑዑን ህዝቢ ዘድልዮ መሰረታዊ መሰላቱ ዝፈልጠሉ፣ ደሞክራሲን ደሞክራሲነትን ዝሰርጸሉ፣ ሕግን ግዝኣተ-ሕግን ኣነጻሩ ዘለልዮሉ፣ ልእላውነት ሃገርን ሓድነት ህዝብን ቀዳምነት ዝህበሉ፣ ካብ ዲክታቲርነት ናብ ግዝ ኣተ-ሕጊ ክትሳገር ክትጓዓዞ ዘለካ መርሆ ዝሕበረሉ ሃገራዊ ዕርቂ እንታይ ምዃኑ ዝንገረሉ፣ካብ ተማእዘዚ ወጺኡ ተኻባባርን ተሳታፍን ክኸውን እተብርሃሉ፣እዚኣምን ቡዝይሓት ካልኣት ኣርእስታት እናልዓልካ ክትምህር፣ኣብ ጉዑዞ ደሞክራሲያዊ ፍትሒ ተተይ ከተብሎ፣ትጽቢትን እምነትን ስለ ዘለዎ፡ ነዚ ከም ማና ዝጸምኦ/ዝሃርፎ ብቐዓተ ሊቃውንትታትና ክይመክን/ክይብህንን ብጥንቃቄ ምውሳእ ኣገዳስን ኣድላይን እዩ እሞ ለበዎ ህዝብኹም ክትሰምዑ የማሕጽን።

ሕጂ እውን እንተኾነ፣ንሕሰብ ነስተውዕል ንማራመር ንባራበር

ኣብ ዝመጽእ የራኸበና